

TEMA

Genstandsfeltets metoder

.....

Når elever er med til at udvikle et udstillingsrum – "Børneblik på Bispebjerg"

Af: Sidsel B. Kirk
Undervisnings- og udviklings-
ansvarlig, Skoletjenesten
Københavns Museum
Tlf: 24 47 48 14
cp2k@kff.kk.dk

Denne artikel beskriver et forløb med borgerinddragelse, der foregår i et tæt samarbejde mellem museumsfagligt personale på Københavns Museum, elever og lærere fra Tagensbo Skole. Et forløb, der resulterer i en praksis med åben skole, som i særlig grad understøtter elevernes medborgerskab.

I opbygningen af det nye Københavns Museum fik Skoletjenesten på Københavns Museum skabt mulighed for at inddrage skoleelever i kuratering af et af museets nye udstillingsrum. Det blev rammen for et toårigt partnerskab med Tagensbo Skole på Bispebjerg. En beslutning, som blev understøttet af, at der skulle arbejdes med borgerinddragelse i hele organisationen.

Udstillingsrummet handler om Bispebjerg og skal vise, hvordan nogle af de tidlige velfærdstanker blev udmøntet i København, og sætter fokus på børns rammer i velfærdsstaten. Det var derfor oplagt at inddrage børn fra en skole i Bispebjerg med deres nutidige blikke på børneliv i kvarteret.

Uden at vide præcist, hvor processen ville lande, var det en ambition at facilitere autentiske møder mellem eleverne og forskellige faggrupper og metoder på museet. Det blev en måde, hvorpå eleverne inviteres "bag om montererne" og ind i museale processer, de normalt ikke har adgang til.

ELEVERNES EJERSKAB TIL PROJEKTET OG DET NYE UDS STILLINGSRUM

Projektet har udviklet sig i et samspil mellem et dobbelt formål. På den ene side står Skoletjenestens ansvar for, at det giver mening og læring for eleverne at deltage, og på den anden side står tilblivelsen af et udstillingsrum, som skal henvende sig til et bredere publikum og understøtte museets tværgående tanker og tematikker. Det rejser spørgsmålet: Er museet genstand for elevernes dannelse og læreprocesser, eller er disse processer sekundære i forhold til det nye museums tilblivelse?

Imellem de to formål er der en udfordring i at opretholde elevernes ejerskab til rummet og museet generelt, når processen kører på museet med beslutninger, der skal træffes. Hertil kommer, at forløbet strækker sig over en lang periode.

Anvendelse

Denne artikel indgår i en serie om genstandsfeltets metoder.

Målgruppe

Artiklen henvender sig primært til undervisningsansvarlige på eksterne læringsmiljøer.

Skoletjenesten - Videncenter for eksterne læringsmiljøer udgiver løbende viden og værktøjer, der kan bruges til at kvalificere undervisning i eksterne læringsmiljøer.

Elevernes ejerskab til museet viste sig også at blive udfordret, når de museumsfaglige hensyn i udstillingsrummet krævede en høj grad af professionel kuratering. Til tider blev det for eksempel nødvendigt at udvælge meget selektivt i elevernes idéer og bidrag.

Det gjaldt for eksempel, når det kun er enkelte forslag fra eleverne, der kan realiseres i det nye rum.

På et tidspunkt skulle eleverne udvælge en detalje fra deres skole, som støbes 1:1 i cement og udstilles i rummet på museet. Et greb, som går igen i alle de nye museums 14 udstillingsrum.

To elevgrupper foreslog en afstøbning af en detalje af Grundtvig-statuen, som står i aulaen på Tagensbo Skole. En gruppe valgte Grundtvigs hoved, en anden gruppe valgte et udsnit af skulpturens præstekjole. Herefter vurderede de fagprofessionelle på museet, at udsnittet af præstekjolen var mest velegnet, blandt andet set i relation til de 13 andre detaljefastøbninger, som repræsenteres på museet.

MØDER MED MUSEETS FAGLIGHEDER

Undervejs blev de væsentlige øjeblikke, hvor der sker noget afgørende i udstillingsrummet, udnyttet, så eleverne får indsigt i den kæmpe proces, det er at skabe et udstillingsrum. I den forbindelse blev eleverne inviteret og involveret, når genstandene skal monteres i rummet, og de oplevede en museumsinspektør introducere til udvælgelse af genstande. Idéen er, at eleverne møder fagpersonerne og delprocesserne, dér hvor det sker. Her står især et fagligt møde tilbage som noget væsentligt; da eleverne oplever en kunsthåndværker lave en afstøbning af et udsnit på en statue af Grundtvig, som står på Tagensbo Skole.

Da der deltog 64 elever i projektet, kunne de desværre ikke hjælpe med at smøre silikone på statuen, men de kunne se og være med og tale med kunsthåndværkeren, da han lavede afstøbningen.

POTENTIALET I DET FAGLIGE FÆLLESSKAB

Som projektet er skredet frem, har det vist sig, at det netop er i krydsfeltet mellem det dobbelte formål, det særlige pædagogiske potentiale ligger. Her har både projekt og proces understøttet de dele af folkeskolens formål, hvor eleverne skal forberedes til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Når elever inddrages i udviklingen af et udstillingsrum, så lærer

de noget om at have medansvar for kulturarven, og hvordan den bliver præsenteret for andre. Men de lærer også noget om, hvordan beslutninger træffes ud fra forskellige hensyn.

Også det at deltage i den åbne proces har givet eleverne noget. De bliver dannet i kraft af den proces, de er med i. At være igennem en proces, man ikke ved hvor ender, og som de voksne heller ikke ved hvor ender, giver en læring, som eleverne og alle andre tager med sig videre i det professionelle liv. Det har været et forløb, hvor vi har ændret retning og justeret efter virkeligheden, som har banket på med ændrede tidsplaner og museumsfaglige hensyn. Noget sjovt, noget kedeligt og noget langtrukket med forskellige mennesker, som er tjekket ind og ud af projektet, som det skred frem. På den måde har "Børneblik på Bispebjerg" udfoldet begrebet åben skole og i virkeligheden også begrebet åbent museum.

Men hvordan kan man forstå elevernes ejerskab til projekt og museum, når deres individuelle bidrag ikke nødvendigvis er synligt i det endelige udstillingsrum? Her har det været nyttigt, at ejerskab forstås bredere og som noget, der ikke kun handler om, at alle får direkte indflydelse. Det er lige så vigtigt, at eleverne oplever at have deltaget i et fagligt fællesskab og en proces, som resulterer i et udstillingsrum. Eleverne skal opleve deres deltagelse som meningsfuld i forhold til, at de er med til at udvikle noget i et fællesskab. På den måde peger det meget direkte ind i elevernes aktive deltagelse i processer, hvor det bliver medborgerskabet, der står som det stærkeste udbytte for dem.

Et medborgerskabsperspektiv stiller krav til den rammesætning, du som underviser laver sammen med eleverne. Her har projektet vist, at det er vigtigt, at man har dialoger med dem om, hvad det indebærer at lave et museum, så de forstår, at et museum omfatter mange forskellige hensyn.

Eleverne viser på den baggrund også tegn på, at de har haft nogle mærkbare oplevelser og til stadighed udvikler deres forståelse af, hvad et museum er.

Elevernes første møde med museet var et tomt rum. Men da de inde i processen kom og genså rummet, og hvordan det hele var skredet frem, så fik de blik for, at deres bidrag var omsat til noget konkret. De talte med lærerne om, at det først var dér, de forstod rummet og projektet. De måder, de indtog rummet på senere i processen, viste, at deres oplevelse af, at det var deres rum, var en konkret erfaring med at være medborger. De spejlede sig selv i det endelige udstillingsrum. De genkendte elementerne i sammenhængen. Med udbrud som: "Wow, gud, neeej, det dér er ovre ved vores legeplads" og "Hvem var det, der fandt kniven?". Da nogle ældre elever fra samme skole så rummet, skete der det samme. De var ikke så tæt knyttet til rummets tilblivelse, men alligevel udbrød de: "Hey, det er sgu da lige uden for skolen", og "Er det ikke oppe på den dér vej?" og "Det er min lillesøster på billedet". Der var en samhørighed med udstillingsrummet.

DET HANDLER OM MERE END HISTORIEFORSTÅELSER

Selvom klasserne deltog i projektet sammen med deres historielærere, så var samarbejdet primært knyttet til Tagensbo Skole som et udeskoleprojekt. Tagensbo Skole har udeskole, hvor eleverne en dag om ugen på alle årgange flytter undervisningen ud af skolen. At se projektet som et udeskoleprojekt, som principielt ikke er knyttet til enkelte fag, understøtter Københavns Museums ambition om, at projektets formål netop ikke kun har givet eleverne forskellige perspektiver på byens historie. Formålet er også, at eleverne gennem samarbejdet har fået en relation til museet som samfundsinstitution og som sted.

Vi skal demokratisere, at vi har museer. Eleverne skal have erfaringer med verden, og verden kan gøres tilgængelig gennem museets rum. Og det har ikke nødvendigvis så meget med historieundervisningen at gøre, men det har noget at gøre med, at hvis vi som samfund vælger at indrette os med, at vi har

museer, så skal vi tage børnene i hånden i forhold til, hvordan de skal bruge dem. Vi kan ikke forvente, at de bare går ind ad dørene og ved, hvordan man gør. På den måde kan vi også se projektet som et kørekort i at bruge et museum. Det er at gøre et museum tilgængeligt for nogle børn, som ellers ikke ville gå på museum, ved at invitere dem med som deltagere i tilblivelsesprocesser.

PÆDAGOGISKE SKØN SOM EN VIGTIG TILGANG

I processen med at finde vej i udviklingsarbejdet fik vi blik for betydningen af at bruge pædagogiske skøn. Pædagogiske skøn kan forstås som faglige, pædagogiske og didaktiske overvejelser, man gør sig midt i processen. Pædagogiske skøn er vurderinger, refleksioner og endelig handlinger, der hviler på erfaring, etik og viden – men skønnene indebærer også tvivl og usikkerhed i forhold til, hvorvidt ens beslutninger og handlinger er rigtige i situationen.

I projektet har vi en antagelse om, at hvis man er med til at lave et museum, så kan man få styrket tilliden til sin egen placering i verden og sin egen del af historien. I vores afsøgning af veje i "Børneblik på Bispebjerg" er vi blevet bekræftet i, at det er givende at være i proces og at indvie elever og lærere i tvivl og skøn, når vi sammen finder vej. Det er en grundlæggende styrke ved at arbejde i et eksternt læringsmiljø.

Svaret på spørgsmålet, om museet er genstand for elevernes dannelse og læreprocesser, eller om disse processer er sekundære i forhold til det nye museums tilblivelse, bliver, at det netop er i partnerskabet mellem to samfundsinstitutioner som museet og skolen, at eleven kan få væsentlige erfaringer med medborgerskab.

FAKTABOKS

Københavns Museum genåbner d. 7. februar 2020. Hvis du vil vide mere om museets partnerskab med Tagensbo Skole og om udstillingsrummet, er du velkommen til at kontakte undervisnings- og udviklingsansvarlig Sidsel B. Kirk, cp2k@kk.dk, 24474814.

Projektet er støttet af Statens Kunstfond, Huskunstnerordningen.